

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2023-04- Nr.

DĖL LĖŠŲ SKYRIMO

Lietuvos Respublikos finansų ministerija parengė ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl lėšų skyrimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projektas parengtas atsižvelgiant į šiuos prašymus:

1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija 2023 m. kovo 30 d. raštu Nr. 1D-1685 Finansų ministerijai prašo skirti 5 754 eurus Policijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos teismų nutartims administracinio nusižengimo bylose vykdyti – patirtoms išlaidoms advokato paslaugoms apmokėti ir neturtinei žalai atlyginti.

2. Kaišiadorių rajono, Kupiškio rajono, Marijampolės, Neringos, Pagėgių, Plungės rajono, Rietavo, Rokiškio rajono, Telšių rajono, Vilniaus rajono savivaldybės prašo kompensuoti patirtas nepaprastosios padėties, kuri įvesta Lietuvos Respublikos Seimo 2023 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. XIV-1789 „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“, valdymo išlaidas, susijusias su užsieniečiais, pasitraukusiais iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje. Savivaldybėms, vykdančioms užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, laikinąjį apgyvendinimą ir planuojančioms laikinąjį apgyvendinimą, kompensuojamos patirtos išlaidos, atitinkančios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 16 d. nutarimo Nr. 224 „Dėl laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje užsieniečiams suteikimo“ 2.6 papunktyje nustatytas kompensuojamas išlaidas.

3. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2023 m. balandžio 13 d. raštu Nr. (1.2.4Mr-61) SD-1597 Finansų ministerijai prašo skirti 11 255 220 eurų užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje ir negalinčių į ją grįžti, priėmimo ir pagalbos jiems teikimo išlaidoms, patirtoms nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. kovo 31 d. išmokant išmokas ir teikiant paslaugas (9 693 220 eurų) ir planuojamoms patirti 2023 metų balandžio mėnesį, padengti.

4. Pakruojo rajono savivaldybės administracija prašo suteikti valstybės paramą gyventojams (5 asmenims) ir ūkio subjektui, kurie negavo 73 352 eurų pajamų dėl žemės ūkio produkcijos žūties. Pateikta negautų pajamų suma buvo apskaičiuota remiantis Pakruojo rajono savivaldybės Prašymų suteikti valstybės paramą už žalą, patirtą dėl ekstremalios situacijos, nagrinėjimo komisijos, sudarytos Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. liepos 20 d. įsakymu Nr. AV-462 „Dėl Prašymų suteikti valstybės paramą už žalą, patirtą dėl ekstremalios situacijos, nagrinėjimo komisijos sudarymo“, nustatytu nukentėjusių pasėlių plotu, Valstybės duomenų agentūros oficialiai skelbiamu vidutiniu metiniu praėjusių 3 metų žemės ūkio augalų derlingumu tonomis iš hektaro ir vidutinėmis rinkos kainomis, valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro oficialiai skelbiama informacija apie grūdų ir aliejinių augalų sėklų supirkimo kainas.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo 49 straipsnyje reglamentuota, kad „Vyriausybės nustatyta tvarka valstybės parama gali būti teikiama gyventojams, kitoms įstaigoms, ūkio subjektams ir veiklos vykdytojams, kurie dėl krizės ar ekstremaliosios situacijos patyrė žalą“. Valstybės parama už žalą, patirtą dėl ekstremaliosios situacijos, teikiama vadovaujantis Valstybės paramos už žalą, patirtą dėl ekstremaliosios situacijos, teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 17 d. nutarimu Nr. 286 „Dėl Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo, Lietuvos Respublikos visuomenės

SyncConvContent2652681325669772226.tmp

sveikatos priežiūros įstatymo, Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo atitinkamų nuostatų įgyvendinimo“ (toliau – Aprašas).

Finansų ministerijos nuomone, pasėlių savininkai turėtų naudotis rizikos valdymo priemonėmis, t. y. drausti pasėlius. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, įgyvendindama priemonę „Kompensuoti žemės ūkio subjektų patirtą žalą dėl stichinių ir nepalankių meteorologinių reiškinių (pasėlių ir augalų draudimui)“, teikia valstybės pagalbą „iš valstybės biudžeto lėšų, kompensuojant dalį draudimo įmokų žemės ūkio veiklos subjektams, kurie užsiima pirmine žemės ūkio produktų gamyba ir pagal reglamento (ES) Nr. 702/2014 I priedą yra laikomi maža ar vidutine įmone ir atskira draudimo sutartimi yra apdraudę nuosavybės teise priklausančius ir Lietuvos Respublikoje auginamus augalus nuo nuostolių, kuriuos sukelia stichinėms nelaimėms prilyginamos nepalankios oro sąlygos ir (arba) tokios nepalankios oro sąlygos, kaip šalna, speigas, kruša, ledas, lietus, audra ir kt.“ (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. balandžio 10 d. įsakymas Nr. 3D-236 „Dėl Draudimo įmokų dalinio kompensavimo taisyklių patvirtinimo“). Žemės ūkio veiklos subjektams, apdraudusiems augalus, kompensuojama 50 procentų draudimo įmokų sumos.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, taip pat į tai, kad Pakruojo rajono savivaldybės administracijos pateiktas žalos dydis nurodytas kartu su nepatirtomis išlaidomis (pvz., derliaus nuėmimo) ir kad pagal teisinį reguliavimą klausimus dėl žalos atlyginimo sprendžia ir vietos savivalda (Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 25 straipsnio 2 dalies 1 punkte reglamentuota, kad savivaldybės mero rezervo lėšos naudojamos savivaldybės tarybos nustatyta tvarka *ekstremaliosioms situacijoms* ir (arba) ekstremaliesiems įvykiams likviduoti, jų padariniams šalinti ir *padarytiems nuostoliams iš dalies apmokėti*), Nutarimo projektu siūloma iš dalies tenkinti Pakruojo rajono savivaldybės administracijos pateiktą prašymą ir skirti iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų Pakruojo rajono savivaldybei 36 676 eurus kaip valstybės paramą už žalą, patirtą esant ekstremaliajai situacijai.

Finansų ministerija taip pat gavo Utenos rajono savivaldybės administracijos prašymą suteikti valstybės paramą gyventojams (8 asmenims), kurie negavo 565 306 eurų pajamų dėl žemės ūkio produkcijos žūties dėl ekstremaliosios situacijos, kurią paskelbė Utenos rajono savivaldybės administracijos direktorius 2022 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. AĮ-1120 „Dėl ekstremaliosios situacijos paskelbimo“.

Teisminėje praktikoje laikomasi nuostatos, kad negautomis pajamomis pagal įstatymą pripažįstamos pajamos, kurias asmuo būtų gavęs, jeigu nebūtų buvę neteisėtų veiksmų. Apskritai negautos pajamos kaip netiesioginiai nuostoliai atlyginamos tik nustačius jų buvimo realumą, t. y. atsižvelgiant į realias asmens galimybes gauti tokių pajamų. Negautos pajamas kaip netiesioginius nuostolius apibūdina tokie požymiai kaip pagrįstas tikėtinas jas gauti, jeigu pažeidimo nebūtų¹. Patirti netiesioginiai nuostoliai turi būti *pagrįsti realiomis, įrodytomis, o ne tikėtinomis pajamomis*².

Patikimo viešųjų finansų valdymo principas reikalauja valstybės biudžeto lėšas naudoti laikantis ekonomiškumo ir veiksmingumo principų, o pagal Lietuvos Respublikos valstybės išdo įstatymo nuostatas turi būti užtikrintas efektyvus ir racionalus valstybės piniginių išteklių valdymas ir šių išteklių naudojimas, todėl Finansų ministerija privalo atsakingai elgtis su valstybės piniginių išteklių.

Pažymėtina, kad Utenos rajono savivaldybė nenurodė dokumentais pagrįstų arba nepriklausomų subjektų patvirtintų nukentėjusių pasėlių plotų dydžių, kurie reikalingi apskaičiuojant žalos dydį (negautos pajamas). Nurodytas žalos dydis apskaičiuotas remiantis tik asmenų pateikta informacija apie nukentėjusių pasėlių plotus, todėl nėra galimybės įvertinti, ar žalos dydis (netiesioginiai nuostoliai) apskaičiuotas teisingai. Atkreiptinas dėmesys, kad analogišku atveju Pakruojo rajono savivaldybės Prašymų suteikti valstybės paramą už žalą, patirtą dėl ekstremaliosios situacijos, nagrinėjimo komisija patvirtino patirtos žalos faktą (nukentėjusių pasėlių plotus).

¹ Lietuvos apeliacinio teismo 2013 m. rugpjūčio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-724/2013.

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. balandžio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-116/2012. Taip pat žr. 2006 m. lapkričio 6 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-P-382/2006; 2007 m. gegužės 8 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-199/2007; 2008 m. vasario 11 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-62/2008; 2011 m. kovo 21 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-124/2011.

Finansų ministerija, vadovaudamasi Aprašo 15.1 papunkčiu, 2023 m. vasario 20 d. raštu Nr. ((2.51Mr-04)-5K-2301653)-6K-2301141 „Dėl informacijos pateikimo“ paprašė Utenos rajono savivaldybės administracijos perskaičiuoti netiesioginius nuostolius remiantis nepriklausomų subjektų (Utenos rajono savivaldybės komisijos, Nacionalinės mokėjimų agentūros prie Žemės ūkio ministerijos arba kito nesusijusio šaltinio) nustatytu nukentėjusių pasėlių plotu, tačiau Utenos rajono savivaldybė tokios informacijos nepateikė.

Pažymime, kad Aprašo 17 punkte reglamentuota, kad jeigu Finansų ministerijai per jos nustatytą terminą nepateikiama Aprašo 15 punkte nurodyta informacija ar dokumentai, kuriais pagrindžiama prašoma valstybės paramos lėšų suma, Finansų ministerija nerengia ir neteikia Vyriausybei nutarimo dėl tokios valstybės paramos lėšų sumos projekto.

Atsižvelgdama į nurodytus argumentus, Finansų ministerija mano, kad nėra pagrindo suteikti Utenos rajono savivaldybės gyventojams valstybės paramą už žalą, patirtą dėl žemės ūkio produkcijos žūties dėl ekstremaliosios situacijos.

Nutarimo projektas neprieštaruoja Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisės aktams.

Nutarimo projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų.

Nutarimo projekte neapibrėžiama sąvokų ir jas įvardijančių terminų, kurie turėtų būti įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Nutarimo projektą parengė Finansų ministerijos Biudžeto departamento (direktorė D. Kamarauskienė, tel. 239 0130, el. p. daiva.kamarauskiene@finmin.lt) Valstybės ir savivaldybių biudžetų sudarymo skyriaus (vedėja D. Žibutienė, tel. 219 9334, el. p. daiva.zibutiene@finmin.lt) vyriausioji specialistė D. Raudeliūnienė (tel. 239 0182, el. p. dalia.raudeliuniene@finmin.lt) ir vyriausioji specialistė G. Boguševičienė (tel. 239 0042, el. p. gintare.boguseviciene@finmin.lt), Valstybės valdymo ir apsaugos sektorių skyriaus vedėjas A. Jautakis (tel. 219 4442, el. p. andrius.jautakis@finmin.lt) ir patarėja A. Bružienė (tel. 239 0036, el. p. akvilina.bruziene@finmin.lt), Švietimo, kultūros ir socialinių sektorių skyriaus (vedėja V. Žagūnienė, tel. 239 0027, el. p. vida.zaguniene@finmin.lt) vyriausioji specialistė R. Petrošė (tel. 239 0031, el. p. ramute.petrose@finmin.lt).

Dėl didelės raštų apimties ir duomenų apsaugos reikalavimų neteikiamos savivaldybių raštų kopijos su priedais, bet prireikus jie bus pateikti Vyriausybei elektroniniu paštu.

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 4 lapai.
2. Vidaus reikalų ministerijos 2023 m. kovo 30 d. raštas Nr. 1D-1685 raštas.
3. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2023 m. balandžio 13 d. raštas Nr. (1.2.4Mr-61) SD-1597, 5 lapai.

Finansų ministrė

Gintarė Skaistė

G. Boguševičienė, tel. (8 5) 239 0042, el. p. gintare.boguseviciene@finmin.lt